

Člověk v tísní , o.p.s.

Odbor pro sociální začleňování
v romských lokalitách

Závěrečná zpráva

Situační analýza romské populace v Roudnici nad Labem / Lokální partnerství Roudnice nad Labem

Praha, listopad 2008

Obsah

Úvod.....	3
Metodologická poznámka.....	4
Slovníček pojmů.....	7
Obecná charakteristika sociálně vyloučené romské populace v Roudnici nad Labem.....	9
Odhad počtu sociálně vyloučených Romů v Roudnici a jejich věková struktura.....	10
Charakteristika jednotlivých soc. vyloučených lokalit.....	12
Lokalita Masarykova.....	12
Lokalita Cukrovar.....	16
Problematika bydlení sociálně vyloučených.....	18
Vzdělání soc. vyloučené populace - přístup, bariéry.....	18
Přístup na trh práce a alternativní zdroje obživy.....	20
Zdravotní stav a dostupnost zdravotní péče.....	22
Dostupnost a cílenost soc. služeb pro soc. vyloučenou populaci.....	23
Vnímání vlastní situace samotnými sociálně vyloučenými Romy.....	24
DOPORUČENÍ/STRATEGIE.....	25
Závěr/ prolínání.....	29

Úvod

Tento text je závěrečnou zprávou vypracovanou obecně prospěšnou společností Člověk v tísni pro Odbor Úřadu vlády pro sociální začleňování v romských lokalitách (dále jen Agentura). Text je výstupem terénního výzkumu, který proběhl v Roudnici nad Labem. Samotný terénní sběr dat probíhal v rozmezí 6ti týdnů.

Zpráva má ambici být podkladovým a informace shrnujícím materiálem pro další rozhodování o řešení problematiky sociálně vyloučené romské populace v Roudnici nad Labem. Její čtenář by měl získat přehled o současném stavu, jeho příčinách a specificích v Roudnici. Ve své závěrečné části se text snaží dát řadu doporučení a analyzovat jednotlivé možnosti řešení, spolu s jejich pravděpodobnými dopady na situaci sociálně vyloučené populace. Jako další, neméně důležitou ambici, si zpráva klade i to, že se její čtenáři dozvědí i několik nových věcí o fenoménu sociálního vyloučení a možných přístupech k jeho řešení. Má být přístupná i čtenáři bez odborného vzdělání v oboru.

Metodologická poznámka

Během přípravné fáze jsme prostudovali z dostupných zdrojů (webové stránky, oficiální materiály institucí a organizací, monitoring tisku) materiály, které se obsahově nebo kontextem dotýkají problematiky sociálního vyloučení romské populace v Roudnici nad Labem¹ a zvolili vhodnou metodu terénního sběru dat. Jako nejvhodnější byla zvolena kvalitativní metoda - polostrukturovaný rozhovor, archivovaný pomocí audio techniky (diktafon) a který byl dále zpracován pomocí přepsání do textové formy a vyhodnocený podle standardních kvalitativních sociologických metod. Dalším krokem bylo vybrání klíčových informantů, se kterými byly rozhovory provedeny. Byly vybrány osoby z řad directing systému, do jejichž kompetence přímo nebo v kontextu, řešení problematiky chudoby a sociálního vyloučení v Roudnici nad Labem spadá. Tyto polostrukturované rozhovory posloužily jako hlavní zdroj informací.

Během pořizování rozhovorů jsme měli možnost se setkat a mluvit s dalšími aktéry (kolegové informantů, příbuzní - v případě informantů z řad sociálně vyloučené populace), kteří posloužili jako vítaný další zdroj informací a nových zjištění. Všem informantům byla zaručena anonymizace pořízených dat. Přímo v terénu sociálně vyloučených lokalit bylo jako doplňující metoda použito pozorování.

Obrovskou výhodou se jeví fakt, že město Roudnice nad Labem vlastní bytový fond ve svých sociálně vyloučených lokalitách (Masarykova, Cukrovar), tudíž má k dispozici kompletní data o domech, bytech, jejich stavu, počtech nájemníků. Má přesný přehled o výši nájmu (samo je vybírá) a o případném neplatičství.

Jako informanti byli využiti:

Úřad práce (1 osoba, ředitel)

Město Roudnice n. L. – Městský úřad Roudnice nad Labem (3 osoby, odbor sociálních věcí a zdravotnictví)

Městská policie (1 osoba, velitel)

---

¹ Je třeba vyzdvihnout například materiál Koncepce romské integrace na období let 2007-2008 vypracovaný místní samosprávou

Školská zařízení (ZŠ 3 osoby, ředitelka, ředitel, výchovný poradce; MŠ 2 osoby, ředitelka, pedagog)

Lékaři (2 osoby,pediatr a praktický lékař)

K- centrum Litoměřice (3 osoby, 2 streetworkeri, 1 vedoucí služby)

Farní charita Roudnice nad Labem (4 osoby, pracovníci organizace)

Naděje o.s. (2 osoby, pracovníci organizace)

---

12 obyvatel sociálně vyloučených lokalit (10 domácností)

Během sběru dat jsme se často setkali s informacemi, jejichž pravdivost bylo těžké ověřit, nebylo jasné, zda se nejedná o fámy² nebo s informacemi zcela protichůdnými (v domech na Masarykově ulici jsou nitrožilní uživatelé drog x nejsou nitrožilní uživatelé drog), které musely být uvedeny na pravou míru³.

Z hlediska metodologické čistoty je třeba uvést, že jako doprovod výzkumníka se některých schůzek, na kterých byly poskytnuty rozhovory, zúčastnila i lokální konzultantka Agentury, pro kterou měla účast na schůzkách v domácnostech sociálně vyloučených Romů hodnotu pro hlubší navázání osobního kontaktu do budoucna.

Sledované kategorie při vyhodnocování kvalitativních rozhovorů byly podřízeny objednavce a splývaly s těmito oblastmi:

Obecná charakteristika sociálně vyloučené romské populace v Roudnici nad Labem

Charakteristika jednotlivých soc. vyloučených lokalit

Problematika bydlení sociálně vyloučených

Vzdělání soc. vyloučené populace - přístup, bariéry

Přístup na trh práce a alternativní zdroje obživy

---

² Často a opakovaně se například objevovala informace až bulvárního rázu o údajném zájmu nejbohatšího roudničana M. Horáčka na koupi sociálně vyloučené lokality

Zdravotní stav a dostupnost zdravotní péče

Dostupnost a cílenost soc. služeb pro soc. vyloučenou populaci

Vnímání vlastní situace samotnými soc. vyloučenými

Závěr/ prolínání

Těmto kategoriím je přizpůsobeno i členění následující analytické části závěrečné zprávy.

Slovníček pojmů

Autor studie cítí nutnost, pro potřebu dalšího diskurzu, jednoznačně definovat a vymezit některé pojmy, které jsou pro popsání a pochopení fenoménu sociálního vyloučení klíčové.

Sociální vyloučení: Sociálním vyloučením rozumíme proces, kdy jsou jednotlivci či celé skupiny vytěšňovány na okraj společnosti a je jim omezován nebo zamezen přístup ke zdrojům, které jsou dostupné ostatním členům společnosti. Mezi tyto zdroje řadíme především zaměstnání, bydlení, sociálně-právní ochranu, zdravotní péči a vzdělání.

Chudoba: Obvykle se rozlišuje mezi chudobou absolutní a relativní. Absolutní chudobou se rozumí stav, kdy u člověka nedochází k uspokojování potřeb, které jsou nutné k zabezpečení jeho sociálního či fyzického přežití. Oproti tomu relativní chudoba je vymezena ve vztahu k obecně platným životním standardům (např. EU vymezuje hranici chudoby jako 50% průměrného příjmu). Ve vztahu k sociálnímu vyloučení je třeba si uvědomit, že chudoba není nutnou podmínkou soc. vyloučení. Jinak řečeno, chudý člověk nemusí být sociálně vyloučený a sociálně vyloučený nemusí být nutně chudý.

Diskriminace: Diskriminací se rozumí skutečnost, kdy je s člověkem, či se skupinou osob zacházeno nerovně a nespravedlivě na základě jeho sociokulturní (etnicita, kultura, náboženství, atd.) či fyzické (barva pleti, pohlaví, věk) odlišnosti.

Directed a directing system: Abychom mohli dobře myšlenkově uchopit a pochopit komplexní realitu sociálního vyloučení, musíme si uvědomit, že má podobně jako mince, dvě strany. Na jedné straně directed systém (tedy volným překladem ti, kteří jsou řízeni), tedy samotné obyvatele soc. vyloučených lokalit a příčiny soc.vyloučení z jejich strany (například ztracené pracovní návyky, závislosti a podobně). Na straně druhé je takzvaný directing systém (opět volným překladem řídicí systém), do něj zahrnujeme všechny profesionály, kteří mají directed system ve své kompetenci (úředníci, učitelé, NNO) a dále systémová opatření, která mají pomáhat v soc. integraci (legislativa, výše dávek, sociální transfery...).

Rom/Romové: Definovat, kdo je či není Rom se zdá velmi obtížné. Statistické hledisko selhává, protože při sčítání lidu, lze uvést do kolonky národnost libovolný údaj – tj. „etnický Rom“ může uvést třeba

švédskou národnost a „etnický Němec“ může uvést národnost romskou. Autorovi se jeví jako nepřijatelná i definice „Romem je ten, kdo se za Roma považuje (třeba ne nutně při censu)“. Pokud se za Roma považuje například modrooký blondáček narozený v Norsku, nelze předpokládat, že ho za Roma přijmou jiní Romové. Stejně tak je nevalidní i hledisko znalosti romštiny, jsou sociálně vyloučení Romové, kteří romsky neumí vůbec a naopak „neromové“, absolventi oboru romistika, kteří romsky mluví plyně. U velké části majority navíc splývají dva rozdílné pojmy, totiž „Rom“ a „sociálně vyloučený, nevzdělaný, chudý člověk žijící v ghettu“. Tyto pojmy mají ale rozdílné obsahy a jejich zaměňováním a používáním jako synonym dochází k diskriminaci Romů. Další úskalí ve snaze definovat, kdo je a kdo není Rom spočívá v tom, že Romů je mnoho skupin, které mají často víc odlišností než společných věcí - tj. není Rom jako Rom a autora nenapadá nic, co by měli všichni Romové společného a Roma například na ulici, či při běžném hovoru nepozná.

Při výzkumu byly odloženy „etnické brýle“ a **cílová skupina není definována podle etnicity** (tj. Romové⁴), **ale podle toho, že žije v sociálně vyloučených lokalitách.**

---

⁴ V Roudnici žije mnoho Romů, kteří jsou zcela integrovaní do společnosti - mají vzdělání, pracují, žijí v hezkých bytech v osobním vlastnictví. Tito lidé, stojí mimo zájem analýzy.

Obecná charakteristika sociálně vyloučené romské populace v Roudnici nad Labem

Roudnice nad Labem je město s 13 607⁵ obyvateli v jižní části Ústeckého kraje. Administrativně náleží do okresu Litoměřice. Z demografického hlediska je zajímavá tím, že věkový průměr je nejvyšší v České republice⁶.

V současnosti město začíná s procesem komunitního plánování⁷, který má vést k lepší koordinaci a zaměření sociálních služeb a je jedním z 12 míst, kde začala působit Agentura. Bohužel v rámci komunitního plánování nevznikla samostatná skupina, která by se měla zabývat sociální integrací v roudnických vyloučených lokalitách.

K romské národnosti se při sčítání obyvatel v roce 2001 přihlásilo 15⁸ obyvatel Roudnice nad Labem.

Na území města se nachází **3 sociálně vyloučené lokality: 3 domy na Třídě T. G. M. (Masarykova ulice)** (č.p. 1492, 1470, 1502), **holobyty v opuštěném areálu Cukrovaru⁹** (Sladkovského náměstí 1365) a **jeden dům obývaný chudými, sociálně vyloučenými v Barákově ulici** (č.p. 830, 4 byty), lokality naplňují rysy sociálního vyloučení každá v jiné míře a v jiných kritériích.

Dnešní obyvatelé roudnických sociálně vyloučených lokalit jsou většinou narození v Roudnici nad Labem nebo v případě starší generace přišli do Roudnice v období po 2. světové válce ze Slovenska.

U mnohých byl během rozhovorů zjištěn značný stupeň patriotismu a sounáležitosti s Roudnicí:

---

⁵ 2008

⁶ zdroj: ČSÚ

⁷ viz. Komunitní plán sociálních služeb na období 2007-2008

⁸ zdroj: ČSÚ

⁹ Mnoha informanty je tato lokalita nazývána Sladkovského náměstí, což autor této studie vnímá jako nemístný eufemismus a lokalitu nazývá Cukrovar.

*„Já sem se tady narodil, Roudnici mám fakt rád jakože... Ne určitě se odsud' stěhovat nechci, sem tady rád, přemejšleli sme vzít si úvěr dvě stě tisíc a koupit byt v Ústí, tam sou levný, že jo, mnohem levnější než tady...Ale budem tady, tady jsme doma“.*¹⁰

Jen jako velmi ojedinělé uvádějí informanti případy emigrace sociálně vyloučených romských rodin do Spojeného království nebo Kanady.

Lze tvrdit, že obyvatelé roudnických sociálně vyloučených lokalit se cítí roudnickými občany a Roudnici berou jako svůj domov a mají k ní silné vazby.

Odhad počtu sociálně vyloučených Romů v Roudnici a jejich věková struktura

V sociálně vyloučených roudnických lokalitách žije podle oficiálních údajů¹¹ 232 dospělých obyvatel, během sběru dat se nepotvrdila hypotéza, že by v domácnostech roudnických sociálně vyloučených Romů pobývaly dlouhodobé návštěvy například příbuzných ze Slovenska. V některých bytech (Masarykova ulice), žije více lidí než je běžné u majority (například 7 dětí a 3 dospělí v bytě 2+kk), což ale není dáno migrací, ale přirozeným přírůstkem a nemožností získat pro mladou romskou rodinu vlastní byt. Proto je strategie mladých rodin zůstat a vychovávat děti v rodičovském bytě, což pak vede k jeho „přelidnění“. Lokalita Masarykova má obecně větší hustotu zalidnění, než by pravděpodobně měla obdobná lokalita obydlaná majoritou (počet a výměra bytů v porovnání s počtem jejich obyvatel).

Věková struktura v sociálně vyloučených lokalitách (nejen v roudnických) je jiná než mimo ně. V souvislosti s nezdravým životním stylem (kouření od raného věku, kouření během gravidity a v přítomnosti dětí, nižší kvalita levných potravin, neznalost například potřebnosti vitamínů a mléčných výrobků a s tím související nevhodnost a malá pestrost jídelníčku) je v chudých lokalitách a komunitách zaznamenáván nižší věk dožití¹² a průměrný věk. Nižší průměrný věk je zapříčiněn i velmi mladými rodinami s mnoha dětmi.

---

¹⁰ informant - obyvatel sociálně vyloučené lokality

¹¹ údaje MÚ Roudnice nad Labem

¹² přesná statistická data jsou neznámá

„No vařím jak nejlíp umím. Děti maj nejradši sladký, ale to není dobrý na zuby. Snažim se aby měly maso. To jim dá nejlíp sílu... Vepřový, kuřecí, co maj v marketu v akci, to je furt jinak, tak to střídám, aby měly taky něco jinýho“.¹³

„No fakt už v 16ti sem měla tohle (dítě), já vim, že je to brzo jako, Gádžovky¹⁴ tak brzo nemaj, vy ještě nemáte, ne(dítě)?No ale co mám dělat, když se to stalo... No jasně že budeme mít další, to už je jedno jestli se staráte vo jedno nebo vo tři, stejná práce a aspoň si spolu můžou hrát“.¹⁵

---

¹³ informant obyvatelka sociálně vyloučené lokality

¹⁴ neromky

¹⁵ informant obyvatelka sociálně vyloučené lokality

Charakteristika jednotlivých soc. vyloučených lokalit

Lokalita Masarykova

Lokalitou Masarykova máme na mysli 3 bytové domy (č.p. 1492, 1470, 1502, počet bytů: 9, 11, 18), kde je hlášeno 47, 62 a 77 lidí (celkem 186), z toho je 88 lidí v hmotné nouzi.

Tř. T. G. Masaryka	Celková plocha (m ²)	Druh bytové jednotky: 2+1	Druh bytové jednotky: 1 místnost	Druh bytové jednotky: 1+1
č. p. 1470	438,5	2	5	4
č. p. 1492	548,1	2	0	7
č. p. 1502	805,2	0	1	17

Lokalita nenaplnuje prostorové kritérium sociálního vyloučení, protože je situována téměř v centru města. Informanty z řad directed systému a majoritou (monitoring tisku) je bohužel a ne zcela v souladu s realitou vnímána jako lokalita nejproblémovější a pro město Roudnici nejpalčivější. Lokalitu vnímají informanti jako vysoce problémovou z důvodu, že je „na očích“. Přitom z hlediska závažnosti sociálního vyloučení je daleko méně riziková než lokalita Cukrovar.¹⁶

„No ta Masaryčka, ta nás asi nejvíc pálí. Nedělá to nejlepší dojem, je to u hlavní silnice, každý to vidí... Jsou tam konflikty s lidma co bydlej okolo...“¹⁷

Samotné bytové domy ve kterých jsou sociálně vyloučení koncentrováni, nejsou rozhodně v nejlepším stavu (staré fasády, dlouho nevymalované chodby domů, poškozené domovní dveře), ale v porovnání s domy drtivé většiny sociálně vyloučených lokalit v ČR jsou ve stavu výborném. Každý byt je vybaven vlastním sociálním zařízením s teplou vodou, topení není na tuhá paliva.

¹⁶ Lokalita není vyloučená prostorově, byty jsou na vyšším standartu, v okolí je dostupnost služeb a žijí sociálně nevyloučení lidé.

¹⁷ informant pracovník MÚ

Lokalita vznikla uměle, záměrně a řízeně (politickým rozhodnutím dřívějšího zastupitelstva), sestěhováním romských obyvatel Roudnice do lokality na základě skutečné, či předpokládané etnicity.

*„Ze začátku sme tady byly tři cigánský rodiny, tady ti říkám byli samý Gádžové. No a vždycky, když se někde uvolnil byt, třeba na sídlišti, tak nějakejm Gádžum vodcad' ho dali a sem místo nich přistěhovali další cigány. No až z toho udělali cigánský baráky a ted' sou z toho na nervy (smích)... To ti tady každej z těch co tady bydlej dyl, řekne kdo za to může Rous, ten to udělal“.*¹⁸

Mezi nejfrekventovanější problémy lokality patří narušování sousedského soužití, rušení nočního klidu a nepořádek kolem domů.

*„Nás někdo zavolá, že si tam udělali v jedenáct večer diskotéku, jako že maj nahlas kazeťák, tak tam pošlem hlídku a ta jim domluví, ať to ztluměj... Občas tam místní teenageři někomu nadávaj“.*¹⁹

Podle informací Městské policie v lokalitě nebyly zaznamenány vážnější bezpečnostní problémy, jako je násilná trestná činnost, výroba nebo distribuce návykových látek, závažná majetková kriminalita. Lokalita je pod dohledem kamerového systému.

Dalším problémem obyvatel Masarykovy ulice je neplacení nájemného²⁰:

1. Kolik obyvatel (domácností, které jsou v pronájmu v městských bytech) je vůči městu bez dluhů?

14

2. Kolik obyvatel (domácností, které jsou v pronájmu v městských bytech) má vůči městu dluhy (za nájem) a splácí je?

7 (formou splátkových kalendářů, realizace veřejně prospěšných prací)

3. Kolik obyvatel (domácností, které jsou v pronájmu v městských bytech) má vůči městu dluhy (za nájem) a nesplácí je?

17

---

¹⁸ informant obyvatel sociálně vyloučené lokality

¹⁹ informant MP

²⁰ informant MÚ

Sociálně vyloučená populace Masarykovy ulice svými znaky nenaplnuje definici komunity - tj. je zřejmá absence společné autority²¹, či opinion leadera, mezi jednotlivými rodinami v lokalitě panuje distance, v některých případech až latentní nepřátelství. V některých rysech jde možná o komunitu sousedskou (společné vymezení proti obyvatelům Cukrovaru):

„Tam jsou úplně degeši²², tady i ty nejhorší jsou o trochu lepší než tamty“).

Obyvatelé lokality samotní vidí jako největší problém přelidněnost lokality :

„Prostě moc lidí je tady, nás je tady 8 v bytě, je tady sto dětí? Jo sto dětí a stovka dětí, ty nadělaj bordel když si hrajou no, s tím se nedá něco dělat, to je máme řezat, nebo držet doma, aby nedělaly bordel, nebo co?“.²³

Obyvatelé lokality nepamatují případ, kdy by někdo opustil lokalitu a našel si bydlení mimo ghetto, je třeba přiznat, že je ani nenapadne, že by si byt mimo ghetto pořídili spořením na jeho kupní cenu.

„To jako ne, že by dali někomu tady byt třeba na sídlišti. Vodcad' tě můžou vystěhovat akorát na Sladkovskýho, tam je to poslední štace“.²⁴

Lokalita Masarykova je oblíbenou destinací agentů „rychloupůjčkových“ společností. Agenti často přicházejí přímo do lokality a hledají klienty pro poskytnutí půjčky.

„Já ti to teda řeknu, jo. Ten Provident jak vo něm mluvíš, nebo jinou takovou tady má každej, fakt každej. Nebo skoro každej, teda hlavně mladý, jo. ... viděj ty prachy a už podepisujou, nemyslej na to jak to budou platit, nebo že přijde ten, víš jak myslim. Jo exekutor... No a pak jít do práce to ne, protože i kdyby šel tak mu to ten exekutór všechno sežere stejně, ne?“.²⁵

---

²¹ Někteří obyvatelé lokality vidí sebe sama jako autoritu a snaží se tak prezentovat, ale ostatní je neuznávají.

²² degeš - nečistý, nejhorší

²³ R.S. obyvatel sociálně vyloučené lokality

²⁴ J.P. obyvatelka sociálně vyloučené lokality

²⁵ V.K. obyvatel sociálně vyloučené lokality

V lokalitě je přímo v jednom z domů umístěn azylový dům Farní charity Roudnice n. L. (FCH) pro muže, ženy a matky s dětmi. Umístění zařízení, které má umožnit lidem v obtížné životní situaci návrat do normálního života v patologickém prostředí sociálně vyloučené lokality je s největší pravděpodobností zcela nevhodné a proti smyslu zařízení. Cílem zařízení je pomoci integrovat se svým uživatelům do běžného světa a ne převzít strategie a vzorce chování chudých a sociálně vyloučených, se kterými se při svém pobytu zde každodenně setkávají.

„Ty matky jsou tady z toho někdy úplně v šoku, byly zvyklý bydlet někde v normálním paneláku a teď sou v cigánským baráku. Další věc je, že některý rodiny, takový ty mazaný tady, vědí jak moc jim chybí rodina, tak je zvou k sobě a dávaj jim takovej ten rodinej kontakt, co potřebujou... Jenže to není zadarmo, postupně z nich tahaj peníze a maj je za dojný krávy, nebo si na ně vezmou půjčku“.²⁶

Mezi informanty z řad obyvatel lokality byla zaznamenána značná poptávka po bezplatném právním poradenství, které by jim pomohlo s řešením problému předluženost, exekucí.

V jednom z domů lokality je situováno i NZDM²⁷, provozované FCH, poskytuje široké spektrum volnočasových aktivit pro děti a mládež od 6 do 18 let a předškolní přípravu pro děti školního věku. Bohužel, nabídka služeb organizace není komplexní – zařízení se zaměřuje jen na dětské uživatele - nepracuje s rodinou jako celkem.

Farní charita má vlastního sociálního pracovníka, jeho cílovou skupinou však nejsou obyvatelé sociálně vyloučených lokalit, ale uživatelé služeb azylových zařízení.

Obyvatelé lokality vědí, že v lokalitě pracuje terénní pracovnice odboru zdravotnictví a sociálních věcí MÚ Roudnice nad Labem (nejedná se o registrovanou sociální službu) a někteří jejích služeb využívají.

„Ta jak se menuje, no Selicharová, tak ta jo, to je zlatá ženská, úplně ze zlata. Ta přijde ne, sedne si tady, normálně s náma mluví... No brigádu nám našla, dobrou v marketu vybalovat, v internetu našla, fakt zlatá ženská, takový kdyby byly všechny“.²⁸

---

²⁶ informant pracovník azylového zařízení

²⁷ nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

²⁸ informant - obyvatel sociálně vyloučené lokality

Tři informanti z řad obyvatel lokality nezávisle na sobě vypověděli, že během minulých komunálních voleb došlo v lokalitě k jejich narušení. Totiž během volebního dne do lokality dorazil neznámý člověk, který každému, kdo bude volit jednu konkrétní politickou stranu slíbil vyplatit 1000,- Kč. Podle informantů tomuto lákadlu (finanční odměna) podlehla drtivá většina obyvatel lokality a onu stranu skutečně volili. Onen člověk poté odměnu všem skutečně vyplatil.

Lokalita Cukrovar

Lokalita leží stranou zbytku města, v ruinách komplexu opuštěného cukrovaru. Z jedné strany je od „normálního světa“ oddělena železniční trasou Praha - Děčín, z druhé strany je ohraničena řekou Labe. Faktor prostorového vyloučení naplňuje v nejhorší možné míře a splňuje všechny znaky prostorové segregace. Běžný obyvatel Roudnice do lokality nezavítá. Nemá důvod - v lokalitě ani jejím okolí nenalezne nic jiného než prostorově segregované sociálně vyloučené. Z lokality je „*všechno daleko, sme tady abychom nebyli gádzum na očích*“, vnímají situaci její obyvatelé.

Samotná lokalita je tvořena jednou budovou, jednou z budov bývalého Cukrovaru (Sladkovského náměstí č.p. 1365), ve které jsou zřízeny byty té nejnižší kategorie²⁹ pro „bývalé neplatiče“³⁰. Bytové jednotky jsou tvořeny jednou místností s topením na tuhá paliva. Sociální zařízení a kuchyň jsou společné. Žije zde 31 osob³¹, z tohoto počtu 5 osob pobírá dávky hmotné nouze. Zařízení disponuje 18ti bytovými jednotkami.

V budově působí Naděje o.s., která zde má registrovanou sociální službu - terénní programy. Lidem ubytovaným v „holobytech“ je k dispozici sociální pracovnice Naděje, která jim pomáhá s obvyklými zakázkami sociální práce (stabilizace rodinného rozpočtu, dávky, pomoc s dokumenty, působení na podpoření školní docházky dětí atd.).

V budově je nainstalován kamerový systém, lidé žijící v budově, jsou tak pod dohledem 24 hodin denně. Výstupy z kamer sledují pracovníci Naděje. Do Cukrovaru v pravidelných intervalech přijíždí hlídkové vozidlo Městské policie. Bezpečnost v lokalitě tudíž nepředstavuje problém.

---

²⁹ často označované názvem holobyty

³⁰ Neplatili v dřívějším bytě, nyní již platí.

³¹ údaje MÚ

Naděje organizuje pro obyvatele lokality a jejich děti i doučovací a volnočasové aktivity, které jsou provozované dobrovolníky, studenty.

Lokalita Cukrovar je samotnými jejími obyvateli vnímána jako „poslední stanice“, „hrozné místo k životu“.

„Ne hrozný to tady je, fakt hrozný, malý, koupelnu nemám... ty kamna no, jasně že ústřední topení je lepší, takhle zase ušetřím, ale na dřevo musím...“.

„To víte že tady bydlet nechceme, mě třeba vadí, že když třeba někdo příbuznej chce na návštěvu jako přes noc přijet, tak dopředu hlásit to musím ... a taky třeba z Masaryčky myslej že sme tady degeši, ale tam bych bydlet nechtěla“.

Jako místo, odkud je malá možnost úniku vnímají Cukrovar i někteří pracovníci Naděje: *„Já když s nima pracuju, tak třeba uděláme splátkový kalendář, pomůžu jim s tím a s tím, ale co dál? Co dál? ... No to ne, že by si někdo našetřil na normální byt a odstěhoval se do něj, to ne“.*

Na dohled od budovy, kde jsou soustředěni sociálně vyloučení Romové je nový, moderně zrekonstruovaný bytový dům³². Obyvatelé Cukrovaru nechápou skutečnost, že není plně obsazen a v jeho zrekonstruovaných bytech nebydlí jediný Rom, zatímco oni se tlačí ve svých malých bytech bez sociálního zařízení.

„No voni to nabídli gádzovskejm důchodcum a tak, ale ty sem nechtěli, bydlet za městem, všude daleko, krám tady není a eště mezi cigánama. Tak to maj prázdný. Já sem dávala žádost nejmíň 5x, aby mi tam dali byt, nedali“.

„My sme bydleli v tom baráku, co z něj udělali ten novej barák, my sme tam vydrželi poslední, i slepice sme tam měli, no a dali nás sem“.

V lokalitě se svými rodiči žije 10 dětí, z toho jedno je starší patnácti let a již pracuje.

---

³² Sladkovského náměstí 431, financován z dotace Státního fondu rozvoje bydlení pro příjmově vymezené skupiny

Ve zprávě města Roudnice nad Labem: Koncepce romské integrace na období let 2007 - 2008 je správně identifikováno riziko, které s sebou nese prostorové vyloučení lokality a zpráva konstatuje nutnost terénní sociální práce v lokalitě.

Problematika bydlení sociálně vyloučených

Výzkum potvrdil hypotézu, že sociálně vyloučená populace v Roudnici nad Labem, žije v kvalitativně horších bytových podmínkách než majoritní populace města. Byty uvnitř sociálně vyloučených lokalit obývají mnohočetné, často vícegenerační rodiny.

V minulosti byly Romům přidělovány byty ve vznikajících sociálně vyloučených lokalitách a neromům žijícím v nich byly přidělovány byty mimo tyto lokality. Tím vznikla koncentrace sociálně vyloučených v jednom místě a tím pádem i sociálně vyloučené lokality. Část Romů byla segregována v prostorově velmi vyloučené lokalitě Cukrovar³³, která svou povahou (výrazné prostorové vyloučení) má jen minimální potenciál pro jejich integraci.

Z hlediska kvality bydlení lokalita Masarykova značně převyšuje lokalitu Cukrovar.³⁴

Město má k dispozici všechna relevantní data o velikosti bytů, počtu jejich hlášených obyvatel, může určovat výši nájemného a aktivně tak formovat svou bytovou politiku ve vztahu k chudým Romům.

Vzdělání soc. vyloučené populace - přístup, bariéry

Společným rysem sociálně vyloučené populace v Roudnici nad Labem i jinde je zejména nízká úroveň vzdělání a absence absolventů vyššího stupně vzdělání v této populaci.

---

³³ velmi často z důvodu neplacení nájemného v předchozím bytě

³⁴ velikost bytů, jejich vybavenost, dostupnost služeb v okolí

Z informantů, obyvatel sociálně vyloučených lokalit, jen jeden respondent byl vyučen, ostatní informanti měli jen základní vzdělání (někteří byli absolventy zvláštní školy).

Informantům byla položena otázka, co by pomohlo jejich dětem (vnoučatům) v dalším životě. Ani jeden z informantů nevedl, že dobré vzdělání.³⁵

Děti z roudnických sociálně vyloučených lokalit chodí do několika roudnických škol: Karla Jeřábka, Základní školy praktické a děti z objektu Cukrovaru také do ZŠ v Bezděkově.

Učitelé vnímají děti vyrůstající v sociálně vyloučených lokalitách jako specifické, často slabé v prospěchu :

*„No je to poznat, je vidět, že na ně rodiče třeba nemaj čas, nepřipravujou je do školy, to je jim jedno jaký přinesou známky“.*³⁶

Jako velký problém žáků ze sociálně vyloučených lokalit vidí záškoláctví:

*„Největší problém? Asi to záškoláctví, nechce se jim a rodiče je nechaj doma... Od tý doby, co z toho můžou mít problém na sociálce, tak to dítě odvedou k doktorovi, no a ten nepozná, že dítě simuluje a napíše omluvenku a s tím mi už nic dělat nemůžeme“.*³⁷

Při odhalení záškoláctví školy běžně spolupracují s odborem zdravotnictví a sociálních věcí MÚ Roudnice nad Labem. Spolupráci hodnotí jako dobrou.

V ZŠ Jungmanova probíhá projekt „Kariéra“, který se zaměřuje na kariérní poradenství žákům posledních ročníků základních škol a byl podpořen Evropským sociálním fondem. Tento projekt má potenciál motivovat žáky k dalšímu studiu, popřípadě k získání dlouhodobého legálního pracovního poměru.

Na roudnických školách nefungují asistenti učitele, jako jeden z možných prostředků, jak pomoci chudým dětem překonat problémy se zvládnutím školní docházky.

---

³⁵ stejná otázka je zařazována do výzkumů veřejného mínění, kde odpověď „dobré vzdělání“ dosahuje skóre kolem 30%

³⁶ respondent ZŠ praktická

³⁷ respondent ZŠ praktická

Jako velmi negativní se jeví zjištěná skutečnost, že předškolní zařízení (mateřské školy) navštěvuje minimální počet dětí z roudnických sociálně vyloučených lokalit. Dle informantů, pracovníků mateřských škol, jde spíše o vzácné výjimky.

„Měli jsme tady jednu holčičku, na tý to úplně bylo vidět, jak tady rozkvetla, ze začátku měla malou slovní zásobu, neuměla v klidu posedět... Ale ta šla nahoru, hodně“.³⁸

Vzdělanostní struktura obyvatel roudnických sociálně vyloučených lokalit je nízká, nízké vzdělání je jedním z hlavních společných znaků sociálně vyloučených. Z informantů - obyvatel sociálně vyloučených lokalit uvedli všichni až na jednoho³⁹ základní vzdělání. Nejednalo se o reprezentativní ani vyčerpávající vzorek, ale pro vzdělanostní složení populace to dává dobrý obrázek.

Přístup na trh práce a alternativní zdroje obživy

Z informantů - obyvatel sociálně vyloučených lokalit, jen jeden respondent pracoval v legálním pracovním poměru na plný úvazek. Nejčastěji volenou ekonomickou strategií je práce načerno a současně pobírání sociálních dávek. Volbu této strategie respondenti vysvětlují exekucemi jako následkem rychlých půjček, popřípadě za neplacení účtů mobilního operátora. Pokud by člověk, na kterého je uvalena exekuce, pracoval v legálním pracovním poměru, jeho mzda by připadla k úhradě dlužné částky pomocí exekuce. Když pracuje načerno, mzda mu zůstává pro osobní spotřebu. Je třeba zdůraznit, že tato praxe je výhodná i pro „černé“ zaměstnavatele a pomůže jim ušetřit nemalé částky nákladů na zaměstnance.

„Já si myslím, že někteří lidi prostě pracovat nechtějí, prostě udělaj cokoliv, aby do práce nemuseli... Dokážou si třeba obstarat papír od doktora, že fyzickou práci nemůžou...“.⁴⁰

Je otázkou do jaké míry je toto tvrzení pravdivé a zda-li oni lidé, kteří pracovat nechtějí, (legálně) netráví každý den při výkopových pracích (nelegálně). Informanti, obyvatelé lokalit, shodně tvrdí, že nelegální (černá) práce je velmi rozšířená a snadno dostupná.

---

³⁸ respondent z MŠ

³⁹ ten byl vyučen zámečníkem

⁴⁰ respondent z Úřadu práce

*„No jdeš třeba na jeden den, ale nevádí, dotaneš prachy hned, ten samej den, na ruku. Lepší než čekat celej měsíc, než ti je pošlou“.*⁴¹

Roudnický Úřad práce nabízí celé spektrum rekvalifikačních kurzů, bohužel mezi sociálně vyloučenými Romy o ně není zájem.

*„My je tam pošleme a oni tam jdou třeba jen jednou, nebo vůbec“.*⁴²

Část obyvatel sociálně vyloučených lokalit si myslí, že Romové jsou na trhu práce diskriminováni na základě své etnicity:

*„Tam zavolám, a oni mi řeknou, jako že jo, že mám přijít, že to místo je volný, když tam přijdu a oni viděj, že jsem jako cigán, tak mi řeknou ať du domu, že už je to obsazený“.*⁴³

Někteří z obyvatel roudnických sociálně vyloučených lokalit využívá k přivýdělku brigád⁴⁴ a je přesvědčena, že nejsou na trhu práce diskriminováni z důvodu etnicity, ale jiných, v tomto konkrétním případě kvůli věku:

„No my třeba sme byli na tý brigádě co nám sehnala Selicharová, tam jako jim bylo jedno, že sme cigáni, hlavně že člověk maká... No pracovitý sme, ale sme už pro ně starý... Když se dete někam ptát vo práci a je vám pětapadesát, tak je jedno jestli ste gadžo nebo romák, ste starej a proto vás nevezmou ani náhodou“.

Mezi nejčastější alternativní způsoby obživy patří sběr kovu (chození na železo) :

„No na železo tady chodí dost lidí... No furt za něj dávaj víc, ani nevím kolik je teď za kilo, ale je to hodně, vyplatí se to“.

Úřad práce nevede statistiky, které by zohledňovaly etnicitu, proto nemá relevantní statistická data pro Romy jako skupinu.

---

⁴¹ informant obyvatel soc. vyloučené lokality

⁴² respondent ÚP

⁴³ respondent obyvatel soc. vyloučené lokality

⁴⁴ nekvalifikované práce, typicky vybalování zboží v supermarketu, pomocné zednické práce

Zdravotní stav a dostupnost zdravotní péče

Každý z dotazovaných obyvatel sociálně vyloučené lokality má svého praktického lékaře, zdravotní péče je dostupná i pro děti, rovněž mají svého lékaře.

Žádný z dotazovaných obyvatel sociálně vyloučených lokalit však neměl/ nenavštěvuje vlastního zubaře.

*„Já to nerozlišuju, jestli je pacient Rom nebo bílej Čech, možná sou to tak trochu neukázněný pacienti, ale to je i plno neromů, a některý víc než Romové“.*⁴⁵

*„Řekl bych, že ten zdravotní stav u nich bude horší než u srovnatelného vzorku... Bohatí jsou zdravější než chudí, zdraví je alespoň z části o penězích, taky většina z nich jsou nikotiništy, to je další faktor“.*⁴⁶

Sami obyvatelé hodnotí dostupnost a kvalitu zdravotní péče jako dobrou.

*„Jo doktora máme, děti choděj taky, vočkovat a tohle všechno, já chodim, když mě ta noha zase bolí... hodnej je (doktor)...“.*⁴⁷

*„Sem byl tam (v nemocnici) deset dní, ti říkám dobrý moderní, vůbec nevím co se mnou dělali, jako sci-fi ten stroj... normálně gumovou hadičku z toho břicha sem měl... nelíbilo se mi tam, to zas ne, ale do kupy mě dali hned“.*⁴⁸

---

⁴⁵ respondent lékař

⁴⁶ respondent lékař

⁴⁷ informant obyvatel soc. vyloučené lokality

⁴⁸ informant obyvatel soc. vyloučené lokality

Dostupnost a cílenost soc. služeb pro soc. vyloučenou populaci

V Roudnici nad Labem působí tři poskytovatelé sociálních služeb, kteří mají sociálně vyloučené Romy jako svoji cílovou skupinu.

K - centrum Litoměřice - pracuje s drogově závislými uživateli a experimentátory⁴⁹, v Roudnici provozuje výměnný program a jeho pracovníci dokáží zprostředkovat další služby (např. léčebnou komunitu). V současnosti má pouze jednoho romského klienta, který žije v soc. vyloučené lokalitě.

Naděje o.s. – působí v lokalitě Cukrovar. Je to jediný poskytovatel terénní sociální práce v Roudnici nad Labem. Poskytování této služby je omezeno místně na lokalitu Cukrovar.

Farní charita Roudnice nad Labem - provozuje nízkoprahový klub pro děti žijící v sociálně vyloučené lokalitě Masarykova. Dospělí, sociálně vyloučení obyvatelé roudnických lokalit, nejsou cílovou skupinou této neziskové organizace.

Velmi signifikantní je nedostatek terénní sociální práce na území města a její úplná absence ve všech sociálně vyloučených lokalitách kromě Cukrovaru.

---

⁴⁹ zaměřuje se pouze na uživatele „tvrdých“ drog

Vnímání vlastní situace samotnými sociálně vyloučenými Romy

Sami sociálně vyloučení Romové sebe vnímají jako občany Roudnice, na přímou otázku, zda by chtěli v Roudnici strávit zbytek života odpověděli všichni bez výjimky „ano“.

Roudnici vnímají jako příjemné místo k životu, kde je jim mnohem lépe, než například ve velkých městech Ústeckého kraje. Obyvatelé lokality Masarykova mají strach z budoucnosti, po lokalitě kolují zvěsti a nepodložené informace o prodeji domů a vystěhování obyvatel neznámo kam.

„Slyšela sem že to tady prodaj a nás vystěhujou někam na ubytovny, já teda na ubytovnu nepujdu, pudu k segře na sídliště, ale jakto že nás můžou vystěhovat, když platim?“⁵⁰

V případě vystěhování nájemníků z lokality Masarykova, lze s jistotou předpokládat, že významná část z nich se přestěhuje do bytů svých příbuzných (kteří jsou integrovaní a žijí životním stylem střední třídy) v jiných částech Roudnice a významně tak přispějí k zhoršení jejich sociální situace.

Obyvatelům Masarykovy ulice nikdo neposkytnul k zamýšlenému prodeji domů žádné informace, i když jsou to lidé, kterých se záležitost dotýká zdaleka nejvíce:

„Ne, nic nám neřekli, já to vim že se o tom mluví, nene určitě z úřadu neřekli nic“ .

Lokalita Cukrovar je roudnickými Romy vnímána jako strašák „tam bych nikdy skončit nechtěla, to raději rovnou na hřbitov“ a Romové (pravděpodobně i majorita), kteří v Cukrovaru nežijí, bydliště v něm vnímají jako stigma: „tam bydlej degeši... musej je tam hlídat kamerama“.

Všichni respondenti z řad sociálně vyloučených vysoce oceňují program ve kterém jim město umožňuje odpracovat si dluhy vůči městu: formou splátkového kalendáře či prostřednictvím veřejně prospěšných prací (úklid veřejných prostranství atp.).

---

⁵⁰ respondent: obyvatelka soc. vyloučené lokality

DOPORUČENÍ/STRATEGIE

Sdílení informací mezi jednotlivými hráči na poli integrace

Během výzkumu se ukázalo, že jednotlivé subjekty spolu spolupracují jen minimálně, jejich pracovníci se například osobně neznají, i když spolu sdílejí klienty, neznají historii řešených zakázek klienta v druhé organizaci.

rizika: je třeba naplnit zákon na ochranu osobních údajů, některé služby zaručují klientům anonymitu (např. K- centrum)

indikátory úspěchu: všichni zainteresovaní budou získávat potřebné informace

Ze strany města vytvořit prostředí partnerství a spolupráce pro neziskové organizace

Výzkum ukázal⁵¹, že například Farní charita a Naděje se vzájemně vnímají jako konkurenti a ne partneři pro každodenní intenzivní spolupráci.

rizika: je možné (?), že pro obě organizace je určen jeden zdroj financí a o kolik dostane jedna více, dostane ta druhá méně⁵²

indikátory úspěchu: organizace začnou spolupracovat na společných klientech

Komplexní a na všech úrovních koordinovaný postup

V současnosti se postup začal koordinovat na úrovni Lokálního partnerství, tento proces je potřeba prohloubit a zapojit další partnery (školy, policie...).

---

⁵¹ rozhovory s vedoucími pracovníky obou organizací

Jako potřebné se jeví například vytvoření pracovních skupin například z řad sociálních pracovníků, streetworkerů a jejich spolupráce při práci s jednotlivými klienty.

indikátory úspěchu: vznik skupin

Aplikování neetnického přístupu

Nezaměňovat pojmy Rom a sociálně vyloučený.

Neaplikovat etnický přístup ani obráceně - například při výběru školních asistentů hodnotit zkušenosti a dovednosti uchazečů místo barvy pleti jako kritéria.

rizika: je nutné, aby sami sociálně vyloučení Romové byli partnery ve své integraci, je potřeba aby nechápali directing systém jako spektrum „nejejich“ organizací

Využívání institutu zvláštního příjemce

Institut zvláštního příjemce lze aplikovat jako prevenci proti neplacení nájemného v městských domech.

indikátory úspěchu: neexistence dlouhodobých neplatičů

Aplikování rovného a partnerského přístupu

Directing systém si musí na všech úrovních uvědomit, že obyvatelé sociálně vyloučených lokalit jsou lidé, se všemi občanskými právy, (a to i když si některých svých práv nejsou vědomi, neumí dobře česky, nebo mají jen minimální úroveň vzdělání). V podmínkách Roudnice nad Labem výzkum odhalil nedostatečný tok informací od directing systému k directed systému.

indikátory úspěchu: vznik a aplikace informačního kanálu a předávání informací skrze něj (například vývěska v lokalitě, schůzky vedení města s obyvateli lokality apod.)

Investice zdrojů do podpory vzdělávání

Podporovat nástroje jako jsou nulté ročníky, či bezplatné mateřské školy. Motivovat rodiče k jejich využívání. Podporovat institut asistentů učitele.

Existují sociální služby, které dokáží efektivně zlepšit školní docházku a prospěch sociálně vyloučených dětí (<http://clovekvtisni.cz/index2.php?id=241>). Tuto nabídku je možné aplikovat v roudnických sociálně vyloučených lokalitách.

rizika: nedostupnost finančních zdrojů

indikátory úspěchu: registrace a spuštění takovéto soc. služby v lokalitě. Vznik bezplatné mateřské školy, zvýšení počtů asistentů učitele v roudnických školách.

Podpora předškolního vzdělávání

Podporovat docházku dětí ze sociálně vyloučených lokalit do mateřských škol.

Prostředí sociálně vyloučené lokality společně s nízkou úrovní vzdělání rodičů představuje značný handicap při vstupu a v průběhu školní docházky dítěte. Docházka do mateřské školy umožňuje tento handicap odstranit, nebo alespoň zmírnit.

rizika: chudé rodiny nebudou chtít investovat peníze do poplatku za mateřskou školu.

Neuvědomují si výhody, které přináší docházka do mateřských škol jejich dětem.

indikátory úspěchu: docházka dětí ze sociálně vyloučených lokalit do mateřských škol dosáhne alespoň 50%.

Podporovat volnočasové aktivity dětí ze sociálně vyloučených lokalit

Správně designované volnočasové aktivity (nzdm) působí jako efektivní prevence kriminality a nabízí mladým lidem v patologickém prostředí sociálně vyloučené lokality smysluplné využití volného času a umožňuje jim osobní rozvoj.

rizika: nedostupnost finančních zdrojů

indikátory úspěchu: navýšení rozpočtu, počtu zaměstnanců a tím i kapacity stávajícího nzdm, vznik dalšího nízkoprahového zařízení.

Podpořit terénní sociální práci jako efektivní nástroj integrace sociálně vyloučených

Výzkum ukázal jako největší překážku pro integraci sociálně vyloučených roudnických Romů nedostatek nebo úplnou absenci terénní sociální práce.

Je třeba zajistit dostupnost této služby pro každého obyvatele sociálně vyloučené lokality, který bude chtít aktivně začít pracovat na změně své životní situace.

Sociální práci je zde myšlena odborná profesionální pomoc, která klade velký důraz na lidské zdroje (terénní sociální pracovník musí mít vzdělání podle zákona o soc. službách) a dostatek kapacity (zkušenosti poskytovatelů této služby například ukazují, že maximální kapacita tsp⁵³ je 20 klientů v čase, pokud jich má více, nemůže se již jednotlivým klientům věnovat dostatečně intenzivně a jeho práce pozbývá smyslu).

rizika: finanční náročnost, náročnost na lidské zdroje

indikátory úspěchu: na území města bude operovat 5 TSP, tato skutečnost bude známa obyvatelům sociálně vyloučených lokalit.

---

⁵³ Terénní Sociální Pracovník

Závěr/ prolínání

Situace se sociálně vyloučenou populací Roudnice nad Labem není přes všechny problémy, které sebou přináší špatná či kritická (v porovnání s jinými městy/ obcemi). Co je však nejdůležitější, město Roudnice nad Labem projevilo úmysl a vůli se tímto problémem zabývat a efektivně ho řešit. Už jen to je polovina úspěchu, bez toho, by se situace musela nutně zhoršovat. Zkušenosti ukazují, že integrace chudých sociálně vyloučených občanů města jde vždy v ruku v ruce s rozumnou lokální integrační politikou. Málokdo může situaci sociálně vyloučených natolik pomoci než město a málokdo může jejich situaci zhoršit, buď nečinností, nebo špatnými kroky opět více než samotné město.

Hlavní problémy roudnických sociálně vyloučených Romů jsou v zásadě dva: nízké vzdělání a nízká motivace se vzdělávat a nezaměstnanost, respektive masivní preferování práce načerno.

Nízké vzdělání souvisí s minimální politikou minulého režimu, který Romy vychovával jako levnou pracovní sílu, pro kterou vzdělání není potřebné s tím, že sami rodiče neberou vzdělání svých dětí jako hodnotu. S tím souvisí i nedostatečná školní příprava, kterou často neumožňují bytové podmínky ghetta. Práce načerno je pravděpodobně jedinou možností jak zajistit příjem zadlužené rodině, na kterou byla uvalena exekuce.

Ve městě Roudnici jsou dvě středně velké sociálně vyloučené lokality, dalo by se říci, že každá z nich symbolizuje i jeden z přístupů k řešení otázky sociálního vyloučení a chudoby.

V samém centru města se nachází 3 domy obývané nejchudšími, kteří často obtěžují v blízkosti žijící „slušné občany“ hlukem a vyláskáváním na ulici v době, kdy oni „slušní občané“ musí do práce. Zároveň jde o otevřenou lokalitu, lidé zde žijící jsou v sociálním kontaktu s oněmi „slušnými občany“, mají možnost naučit se od nich „slušné“ chování.

Za městem, uprostřed ničeho, se nachází druhá hlavní roudnická sociálně vyloučená lokalita Cukrovar. Její sociálně vyloučení obyvatelé tu žijí sami mezi svými, nemají od koho se naučit normám a způsobům chování majoritní populace, do níž by se měli integrovat.

Paradoxně mnoha aktéry directing systému je jako problém vnímána právě lokalita Masarykova a ne naopak. Na lokalitu Cukrovar je nahlíženo v duchu přísloví: “Co oči nevidí, srdce nebolí“. V Cukrovaru vyrůstá nová generace roudnických Romů, kteří už nebudou vědět, jaké je to bydlet ve městě, mít doma koupelnu s teplou vodou, nebo jak se chovat, abych nenaštvál „Gádže“ souseda.

Jako největší nedostatek v úsilí o integraci chudých Romů do společnosti v Roudnici nad Labem se jeví nedostatek terénních sociálních služeb, především kvalitní terénní sociální práce, která má metody jak pomoci sociálně vyloučeným Romům integrovat se .